

Η αδιάλειπτη προσπάθεια για την όντως ζωή

/ Πεμπτουσία

Η πνευματική ζωή για την οποία πολλές φορές γίνεται λόγος, δεν είναι τίποτα άλλο παρά όλα όσα κάνουμε, συνεργαζόμενοι με την χάρη του Θεού, για να πετύχουμε τον σκοπό της ύπαρξής μας που είναι η θέωση. Η πνευματική ζωή είναι μια δυναμική πορεία. Αρχίζει με το βάπτισμα, που είναι κάθαρση του κατ' εικόνα, και συνεχίζεται με την ασκητική ζωή για να φθάση ο άνθρωπος στο καθ' ομοίωσιν, στην κοινωνία με τον Θεό. Στην Εκκλησία η πνευματική ζωή δεν είναι κάτι αφηρημένο ή το ιδεατό, αλλά η ενότητα του Χριστιανού με τον Θεό και η κοινωνία του με Αυτόν, είναι η εν Χριστώ ζωή. Είναι η αδιάλειπτη προσπάθειά μας να καταστήσουμε άξιοι εκείνης της Θεϊκής πνοής που βρίσκεται μέσα μας, όπως σημειώνει χαρακτηριστικά ο άγιος Νικόλαος Βελιμίροβιτς.

Και τούτο βιώνεται εμπράκτως μόνο μέσα στη ζωή της Εκκλησίας, άρα η πνευματική ζωή είναι η εκκλησιαστική ζωή. Και αυτή η εκκλησιαστική ζωή εκφράζεται με δύο τρόπους (μοναστικός και εγκόσμιος), που έχουν όμως, κοινή ρίζα, κοινή πορεία, κοινό στόχο. Τούτο δεν θα πρέπει να μας ξενίζει, γιατί ποτέ

στη ζωή της Εκκλησίας δεν υπήρξαν δύο ευαγγέλια, ένα για τον μοναχό και ένα για τον χριστιανό εν τω κόσμω. Ένα το Ευαγγέλιο επομένως μία και η ζωή που ευαγγελίζεται, η οποία όμως βιώνεται διαφορετικά από τον μοναχό, διαφορετικά από τον κοσμικό, πάντοτε όμως εντός της Εκκλησίας.

Μέσω της πνευματικής ζωής ο άνθρωπος επιδιώκει τη σταδιακή τελείωσή του, και μέσα σε αυτό το πλαίσιο μπορεί να διακρίνει κάποιος τα κοινά στοιχεία, στους δύο ανωτέρω δρόμους που αναφέρθηκαν. Η απόσυρση στην έρημο δεν σημαίνει φυγή από τον κόσμο, αλλά από τα εγκόσμια, από το κοσμικό φρόνημα, ώστε να προσηλωθεί ο πιστός στον πνευματικό αγώνα. Η κίνηση του μοναχισμού δεν εκφράζει αντίθεση προς τους κοσμικούς χριστιανούς, ούτε μπορεί να ερμηνευτεί ως διάσπαση, όπως εύστοχα σημειώνει ο καθηγητής Γεώργιος Μαντζαρίδης, αλλά ως εντατικοποίηση της χριστιανικής ζωής. Και η εντατικοποίηση δεν περιέχει την έννοια της αντιθέσεως, αλλά της λειτουργικής διακονίας μέσα στο ενιαίο σύνολο.

Για να γίνει ακόμα πιο αισθητή η κοινή άσκηση στη πνευματική ζωή τόσο του μοναχού, όσο και του λαϊκού αξίζει να αναφερθεί η κατά τον άγιο Γρηγόριο τον Παλαμά σύνδεση των αρετών και των υποσχέσεων του μοναχού με τις αρετές και τον βίο του χριστιανού. Αντί της ακτημοσύνης προβάλλεται από τον ιερό πατέρα η αποβολή της επιθυμίας του πλούτου. Αντί της υπακοής η αποφυγή της κενοδοξίας και η καλλιέργεια της ταπείνωσης και τέλος αντί της παρθενίας η αποφυγή του

τρυφηλού βίου. Έτσι, λοιπόν, ο άνθρωπος, είτε μοναχός, είτε κληρικός, είτε λαϊκός καλείται στην ίδια πνευματική παλαίστρα της επιγείου ζωής προσδοκώντας την αιώνια.

Σκοπός της πνευματικής ζωής είναι η απελευθέρωση του ανθρώπου από τα δεσμά της αμαρτίας. Μέσω της ασκήσεως ο άνθρωπος με τη χάρη του Αγίου Πνεύματος, επιδιώκει την καταπολέμηση των παθών, την κάθαρση και τον φωτισμό του νοός. Σύμφωνα άλλωστε με τη διδασκαλία των Πατέρων δεν υπάρχει ουσιαστικός διαχωρισμός μεταξύ του μοναχικού και του εγγάμου βίου. Παρ' όλο που προϋποθέτουν διαφορετική συμπεριφορά στην πράξη, εν τούτοις βασίζονται στην ίδια Θεολογία της Βασιλείας του Θεού και γι' αυτό και στην ίδια πνευματικότητα, όπως εύστοχα σημειώνει ο Ιωάννης Μέγεντορφ.

Μέσα από τους συναξαριστές και τα γεροντικά μπορεί να διακρίνει κάποιος τα ιδεώδη χαρακτηριστικά του μοναχικού βίου, που κάλλιστα γίνονται εφόδια στην πνευματική φάρετρα του πιστού υποδεικνύοντάς του την πορεία προς την αγιότητα, την κατά χάριν θέωση. Η άσκηση συνιστά συστατικό στοιχείο της εν Χριστώ ζωής φανερώνοντας στο χριστιανό τη θέση του μέσα στην Εκκλησία ως ύπαρξη ευχαριστιακή και λατρεύουσα, που τρέφεται από το Λόγο του Θεού, μεταφέροντας την αγιότητα μέσα στον φθαρτό, ανθρώπινο χωροχρόνο.

Στα πρόσωπα των Αγίων η θεωρία βρίσκει την εμπειρία, η ορθοδοξία την ορθοπραξία, και ο Χριστιανός μέσα από την επαφή μαζί τους, προσλαμβάνει και εντάσσει εκείνα που είναι απαραίτητα στη καθημερινότητα του βίου του ώστε να στρέψει το διαστρεμμένο του θέλημα, προς το ορθό θέλημα του Θεού.

Ο σημερινός άνθρωπος φαίνεται να έχει αφεθεί στις αδυναμίες, με αποτέλεσμα να χάνεται στην καθημερινότητά του και να ξεχνά τον σκοπό και το νόημα της όντως ζωής. Η διδασκαλία των πατέρων της ερήμου παρέχει στον σύγχρονο άνθρωπο τη δυνατότητα της επαναγωγής του στην ορθή πορεία και την εύρεση αυτού του σκοπού. Μέσα στον κόσμο ο χριστιανός με τη ζωή που η Εκκλησία του προτείνει, μπορεί να θεραπευτεί από τα πάθη, να αποδεχθεί την πιστότητα στον Θεό, να αποβλέπει στη σωτηρία του και στην ένωσή του με τον Θεό και εν τέλει να λάβει την θέωση ως δώρο.

Πνευματική ζωή επομένως σημαίνει ότι ο άνθρωπος, που ζει εν Χριστώ, καθημερινά φανερώνει, με τον τρόπο που πολιτεύεται μέσα στον κόσμο, τον Χριστό. Ο Χριστιανός ζει τον Χριστό κατά τρόπο φυσικό και όχι μιμητικό (φαρισαϊκό) και αυτό δεν είναι πάντα εύκολο, αλλά δεν είναι και ακατόρθωτο. Ζει πλέον μόνο για τον Θεό και με τον Θεό, και αυτό αντικατοπτρίζεται στη σχέση του με τον άλλο, τον πλησίον. Βιώνει αυτό που έζησαν και οι άγιοι και αποτελεί την αρχή, το τέλος και το περιεχόμενο της πνευματικής ζωής.